

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувач кафедри
_____ / проф. Баранова В.Г.
«_____» _____ 2017р.

ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.03050801 «Фінанси і кредит»

за темою:

«Ефективність господарської діяльності підприємства: показники та обґрунтування шляхів підвищення»

Виконавець:

студент ЦЗФН

(факультет)

Белий Андрій Євгенович

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к. е. н., старший викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Ковальова Олена Миколаївна

(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2017

АНОТАЦІЯ

випускної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавра

Белого Андрія Євгеновича

(прізвище, ім'я, по батькові)

Ефективність господарської діяльності підприємства: показники та
обґрунтування шляхів підвищення

(назва випускної роботи)

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2017 рік

Випускна робота складається з трьох розділів.

У роботі розглянуто сутність економічної категорії «ефективність», досліджено її природу та етапи еволюції. Визначені теоретичні засади управління ефективністю господарської діяльності. Встановлено, що основним критерієм оцінки ефективності господарської діяльності підприємства слід вважати прибутковість. Проаналізовано існуючі науково-методичні підходи до оцінки ефективності господарської діяльності. Виявлено проблеми застосування сучасних методик оцінки в Україні.

Розглянуто взаємний зв'язок прибутковості і фінансового стану підприємства. Проведено аналіз фінансового стану підприємства і його прибутковості на прикладі ТОВ «Таврія-В». Визначено і обчислено вплив факторів на рентабельність підприємства. Обґрунтовані напрями підвищення ефективності господарської діяльності ТОВ «Таврія-В».

Ключові слова: ефективність, фінансовий стан, прибуток, ліквідність, фінансова стійкість, ділова активність, платоспроможність, факторний аналіз рентабельності.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Сутність управління ефективністю господарської діяльності.....	6
1.2. Науково-методичні підходи до оцінки ефективності господарської діяльності підприємства.....	13
1.3. Прибуток та рентабельність як основні показники ефективності господарської діяльності підприємства.....	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ТАВРІЯ-В» за 2012-2016 рр.....	28
2.1. Загальна характеристика діяльності ТОВ «Таврія-В»	28
2.2. Аналіз фінансового стану ТОВ «Таврія-В» за період 2012-16 р.р.	33
2.3 Аналіз прибутку та рентабельності ТОВ «Таврія-В» за 2012-16 р.р.	44
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	52
3.1. Рекомендації щодо діагностики рентабельності діяльності ТОВ «Таврія-В»	52
3.2. Шляхи підвищення ефективності господарської діяльності ТОВ «Таврія-В»	58
ВИСНОВКИ.....	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70
ДОДАТКИ	73

ВСТУП

Сучасні умови господарювання підприємства відзначаються значною обмеженістю ресурсів. Для економічного розвитку як окремих суб'єктів господарювання, так і економіки держави загалом необхідно, щоб діяльність підприємства була ефективною, тобто здійснювалась в умовах оптимального витрачання виробничих ресурсів, мінімальних витрат та максимальній прибутковості виробництва. У зв'язку з цим дослідження ефективності господарської діяльності підприємства в сучасних умовах становить теоретичний і практичний інтерес, що визначає актуальність теми випускної роботи.

Першочергового значення набуває питання підвищення ефективності функціонування підприємства та вирішення проблем управління й оцінки ефективності діяльності підприємства на основі використання нових підходів та методів оцінки, оскільки існуючі підходи не забезпечують повного відображення результатів господарювання підприємств.

Вивченню питань ефективності функціонування підприємства присвячена велика кількість наукових праць закордонних і вітчизняних вчених: Брю С.Л., Герасимчук В.Г., Друкер П., Іванілов О.С., Іващенко Н. П., Ковальов В.В., Куценко А.В., Макконелл Р., Маршал В. Мейер, Метьюс М.Р., Осипов В. І., Парето В., Поддєрьогін А.М., Покропивний С. Ф., Рац О. М., Сайфулін Р. С., Салига К.С., Синк Д.С., Федорова Н. Н., Шеремет О. Д. та інших. Авторами висвітлено основні теоретичні і методологічні аспекти економічної ефективності функціонування підприємств.

Однак, не зважаючи на існуючі дослідження, вчені не дійшли згоди щодо однозначного трактування понять, які характеризують ефективність підприємства, методів її оцінки, критеріїв та показників. Тому вибір найбільш оптимальних методів оцінки ефективності функціонування для окремо взятого підприємства стає надзвичайно актуальним.

Мета випускної роботи полягає у вивченні теоретичних основ та економічної сутності управління ефективністю господарської діяльності підприємства, дослідження сучасних методів проведення оцінки ефективності господарської діяльності, а також розробка шляхів покращення фінансового стану ТОВ «Таврія-В» та відповідно зростання ефективності господарської діяльності.

Досягнення поставленої мети зумовило постановку та вирішення наступних завдань:

- вивчення теоретичних засад ефективності господарської діяльності;
- визначення критерію ефективності господарської діяльності, як основи для проведення її оцінки;
- дослідження сучасних науково-методичних підходів до оцінки ефективності господарської діяльності;
- проведення аналізу фінансового стану підприємства;
- здійснення факторного аналізу рентабельності діяльності підприємства;
- обґрунтування шляхів підвищення ефективності господарської діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження випускної роботи виступають економічні процеси, пов'язані з особливостями управління ефективністю господарської діяльності підприємства.

Предметом дослідження є економічні відносини, що відображають особливості управління ефективністю господарської діяльності на прикладі ТОВ «Таврія-В»

Теоретико-методологічну основу роботи складає сукупність загальнонаукових і спеціальних методів та прийомів наукового дослідження. У роботі було використано такі методи дослідження: діалектики, аналізу і синтезу – для визначення сутнісних питань ефективності діяльності підприємства; формалізовані і неформалізовані методи фінансово-економічного аналізу – для оцінки фінансового стану підприємства і визначення резервів росту ефективності його діяльності.

Інформаційною базою дослідження виступили наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, присвячені проблемам ефективності господарської діяльності, законодавчі та нормативно-правові акти України з питань регулювання господарської та фінансової діяльності суб'єктів підприємництва, дані фінансової звітності ТОВ «Таврія-В» за період 2012-2016 рр., ресурси мережі Internet.

ВИСНОВКИ

Розвиток конкуренції та обмеженість ресурсів зумовлює підвищену увагу до вирішення проблем забезпечення ефективності діяльності підприємств, що пов'язано з вирішенням питань оцінювання ефективності як окремих господарських операцій, так і діяльності господарюючого суб'єкта в цілому, що обумовило актуальність теми випускної роботи.

Результати виконання випускної роботи дають підставу зробити наступні висновки:

1. Економічна ефективність є складною і багатогранною категорією сучасної економічної науки, яка виникла паралельно з формуванням періоду матеріального виробництва, не має однозначного визначення і трактування в сучасній науковій літературі, залежить від оптимально обгрунтованого співвідношення витрат і результатів діяльності.

2. Основою для оцінки ефективності є критерій ефективності. Оскільки підприємство здійснює багатогранну та складну діяльність, це призводить до певної різноманітності критеріїв її ефективності. На рівні функціонування підприємства основним критерієм ефективності його діяльності може слугувати прибутковість.

3. Науково-методичні підходи до оцінки ефективності функціонування підприємства відзначаються різноманітністю і неоднозначністю, що, в свою чергу, вносить певні труднощі при їх застосуванні. У сучасних умовах функціонування підприємств значення набуває вибір таких методів і підходів до оцінки ефективності, які б урахували результати діяльності в минулому і визначали тенденції розвитку на основі прогнозу як внутрішніх, так і зовнішніх чинників, що впливають на діяльність підприємства.

Основною проблемою при проведенні оцінки ефективності діяльності підприємства являється обгрунтування критерію оцінки та побудова системи показників оцінки.

4. Фінансовий стан безпосередньо впливає на ефективність підприємницької діяльності господарюючих суб'єктів. Він характеризується

певною системою показників, рівень або значення яких залежать від структури капіталу і активів підприємства, обумовлених ефективністю використання останніх.

Загальна оцінка фінансового стану ТОВ «Таврія-В» за 2012-2016 рр. свідчить про наступне:

а) Майновий стан ТОВ «Таврія-В» можна визначити в цілому як задовільний. Мають місце деякі негативні структурні зрушення у балансі підприємства, а саме: випереджаюче зростання поточних зобов'язань в порівнянні з поточними активами, що має негативний вплив на платоспроможність підприємства.

б) Ліквідність підприємства має незадовільні показники, а протягом 2015-2016 рр. потерпає від нестачі чистого оборотного капіталу.

в) Частка власного капіталу ТОВ «Таврія-В» не перевищувала 50% від розміру усього авансованого капіталу, тож підприємство активно використовує позиковий капітал для фінансування своєї діяльності. Довгострокові джерела фінансування на 90-100% капіталізовані у необоротні активи. Для фінансування поточної діяльності підприємство має використовувати кредиторську заборгованість.

г) Ділова активність підприємства в різні роки досліджуваного періоду знаходилась під впливом як зовнішніх факторів (темпи інфляції), так і внутрішніх (якість менеджменту підприємства). В цілому менеджмент ТОВ «Таврія-В» необхідно визнати задовільним, про що свідчить оптимальне співвідношення динаміки абсолютних показників ділової активності у 2015 році.

д) Динаміка показників фінансових результатів ТОВ «Таврія-В» протягом періоду було позитивною. Доходи від операційної діяльності стабільно зростали. Разом з тим, підприємство намагалось скоротити всі види витрат, що не завжди вдавалось в умовах складного економічного становища в країні. Однак падіння у 2016 р. витрат на збут при одночасному рості доходів від реалізації може свідчити про зменшення натуральних обсягів реалізації.

е) За рахунок стабільно отримуваного прибутку ТОВ «Таврія-В» за досліджуваний період покрито збитки попередніх періодів. Також необхідно відзначити, що за всіма напрямками використання капіталу на протязі 2012-2016 рр. підприємство було помірно рентабельним.

5. Рентабельність підприємства як результативний показник господарської діяльності знаходиться під впливом певних факторів, що містять у собі всі сторони діяльності підприємства: операційну, інвестиційну та фінансову. Це дозволяє виявити різносторонні резерви зростання показників рентабельності. Зокрема, для ТОВ «Таврія-В» основним резервом зростання є прискорення оборотності активів в цілому та оборотності поточних активів.

6. Нестача поточних активів, яка проявляється у ТОВ «Таврія-В» передусім у вигляді дефіциту чистого оборотного капіталу, в перспективі матиме негативні наслідки на діяльність підприємства. Передусім, це виявляється через зниження ліквідності та рівня платоспроможності підприємства, що вже має місце у ТОВ «Таврія-В». Це може потягнути за собою появу простроченої кредиторської заборгованості за розрахунками з контрагентами, простроченої заборгованості за отриманими фінансовими позиками і, в кінцевому рахунку, падіння рентабельності активів і власного капіталу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Господарський кодекс України: Закон України №436-IV від 16.01.2003р. станом на 08.12.2016р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Падерін І.Д. Теоретичні основи ефективності виробничо-господарської діяльності підприємства [Текст] / Падерін І.Д., Хохуля О.А. // Економічний простір. – 2012. – №59 – С. 225-234
3. Рикардо Д. Начала политической экономии и налогового обложения. Избранное / Д. Рикардо; [пер. с англ.: пред. П.Н. Ключкина]. – М.: Эксмо, 2007. – 960 с. – (Антология экономической мысли). – ISBN 978-5-699-18745-4
4. Проблема эффективности в современной науке / Под ред. А.Д. Урсула. – Кишинев, 1985. – 256 с.
5. Куценко А.В. Організаційно-економічний механізм управління ефективністю діяльності підприємств споживчої кооперації України: Монографія. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2008. – 205 с. – ISBN 978-966-7971-95-3
6. Эмерсон Г. Двенадцать принципов производительности: пер. с англ. / Науч. ред. В.С. Кардаш. – 2-е изд. – М.: Экономика, 1992. – 216 с. – ISBN 5-282-01384-3
7. Говорушко Т.А., Климаш Н.І. Управління ефективністю діяльності підприємств на основі вартісно-орієнтованого підходу : монографія / Т.А. Говорушко, Н.І. Климаш. – К.:Логос, 2013. – 204 с. – Бібліогр.: С. 150–168. – ISBN 978-966-171-728-1
8. Словарь современной экономической теории Макмиллана. – М.: Инфра-М, 2003. – 608 с. – ISBN 5-86225-453-6
9. Эффективность по Парето [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ru.wikipedia.org/wiki/Эффективность_по_Парето.
10. Кобелев В. М. Методичні підходи щодо визначення і оцінки ефективності господарської діяльності підприємства / В. М. Кобелев, Д. Ю. Слатін, К. Ю. Соколов // Вісник Нац. техн. ун-ту «ХПІ»: зб. наук. пр. Темат.

вип.: Технічний прогрес і ефективність виробництва. – Харків: НТУ "ХПІ". – 2014. – № 33 (1076). – С. 98-109.

12. Рац О.М. Визначення сутності поняття «ефективність функціонування підприємства» / О.М. Рац // Економічний простір: Зб. наук. праць. – 2008. – №15. – С. 275-285

13. Ефективність. Словник термінів: ДСТУ ISO 9001:2015. – [Чинний від 2016–07–01]. – Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. – 54 с. – (Національні стандарти України).

14. Пилипенко С.М. Теоретичні засади оцінки ефективності діяльності підприємства / С.М. Пилипенко // Електронне наукове видання «Глобальні та національні проблеми економіки» Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. – Випуск №10. – Березень 2016. – С. 452-456.

15. Економіка підприємства: підручник / М. Г. Грещак [та ін.]; ред. С. Ф. Покропивний; Київський національний економічний ун-т. – 2. вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 526 с.: іл. – ISBN 966-574-148-9

16. Соркин С.Л. Эффективность внешнеэкономической деятельности: понятие, измерение и оценка: моногр. / С.Л. Соркин. – Гродно: ГрГУ, 2011. – 130 с. – ISBN 978-985-515-451-9

17. Степаненко О. І. Аналітична оцінка ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства / Степаненко О. І. // Вісник ОНУ ім. І.І. Мечнікова. – 2016. – Т. 21. – Вип. 3. – С. 206-212

18. Черниш С.С. Проблеми застосування методик аналізу фінансового стану на вітчизняних підприємствах / С.С. Черниш // Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. – №5. – С. 142-146

19. Азаренкова Г.М. Фінанси підприємств [Текст] / Г.М. Лазаренкова, Т.М. Журавель, Р.М. Михайленко: Навч. посіб. для самост. вивчення дисципліни.

20. Бандурка О.М. Фінансова діяльність підприємства [Текст] / О.М. Бандурка, М.Я. Коробів, П.І. Орлів. - К. Либідь, 2003. - 335 с.

21. Брігхем Є.Ф. Основи фінансового менеджменту: підручник [Текст] / Є.Ф. Брігхем; пер. з англ. – К.: Молодь, 1997. – 1000 с.
22. Ковалев В.В. Финансы предприятий: учеб. пособ. [Текст] / В.В. Ковалев, Вит. В. Ковалев. – М.: ООО “ВИТ + РЭМ”, 2002. – 352 с.
23. Економічна енциклопедія: У 3-х томах. — Т. 2. / Ред. кол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. — К.: Видавничий центр «Академія», 2001. — 848 с.
24. Шваб Л. І. Економіка підприємства: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. 4-е вид. – К. : Каравела, 2007. – 584 с.
25. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А.М.Поддєрьогін. — 3-тє вид., перероб. та доп. — К.: КНЕУ, 2001. — 460 с.
26. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання [Текст]: навч. посібник / О.О. Терещенко. - Мін-во освіти і науки України; КНЕУ. - К.: КНЕУ, 2007. - 554с.
27. Фінансова діяльність підприємства: [підручник] / О. М. Бандурка, М. Я. Коробов, П. І. Орлов, К. Я. Петрова. – Либідь, 1998. – 312 с.
28. Сидяга Б. Механізми управління формуванням і використанням прибутку підприємствами / Б. Сидяга // Галицький економічний вісник. – 2010. – № 1(26). – С. 41-45.
29. Павлишенко М.М. Значення прибутку підприємства в ринковій економіці / М.М. Павлишенко, Л.А. Сивуля. — Електронний ресурс. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/
30. Лихолат С.М. Економічна сутність прибутку підприємства / С.М. Лихолат, П.Р. Маделик. — Електронний ресурс. — Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_biol/nvnltu/16_2/186_Lycholat_16_
31. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://smida.gov.ua>